

PARACLET

Freddy Gârbaci

Copyright © 2014 Editura ALLFA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GÂRBACI, FREDDY

Paraclet / Freddy Gârbaci. – București: ALLFA, 2014

ISBN 978-973-724-731-5

821.135.1-31

Toate drepturile rezervate Editurii ALLFA.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată

fără permisiunea scrisă a Editurii ALLFA.

Drepturile de distribuție în străinătate aparțin editurii.

All rights reserved. The distribution of this book outside Romania, without the written permission of ALLFA, is strictly prohibited.

Copyright © 2014 by ALLFA.

Editura ALLFA:

Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3,

sector 6, cod 060512 – București

Tel.: 021 402 26 00

Fax: 021 402 26 10

Distribuție: 021 402 26 30;

021 402 26 33

Comenzi: comenzi@all.ro

www.all.ro

Redactare: Elena Georgescu

Tehnoredactare: Liviu Stoica

Corectură: Anca Tach

Design copertă: Alexandru Novac

Există viață înainte de moarte?

Printre clădirile Bucureștiului, unele prietenos-monumentale, în stil brâncovenesc, altele dezolante ca niște crescătorii de oameni, din timpul comunismului, au apărut după 1989 câteva turnuri de beton și sticlă, stranii în peisajul arhitectonic românesc. Ele sunt un fel de zgârie-nori la proporțiile României. Au lifturi transparente, care transportă în sus și în jos bărbați țepeni cu costum și cravată și femei cu părul vopsit în culori metalizate, ca ale mașinilor de lux care așteaptă în parcurile din apropiere. Cine sunt bărbații și femeile care populează birourile numeroase din aceste turnuri? Cu ce se ocupă? Ce e în sufletul lor? De ce simulează relaxarea, deși își consultă mereu ceasurile? De ce sunt de o politețe desăvârșită, dacă nu le pasă nici odată unora de alții?

La toate aceste întrebări și la multe altele răspunde Freddy Gârbaci în romanul *Paraclet*. El se numără printre primii scriitori români care explorează lumea „corporatiștilor“, a oamenilor de afaceri formați în România sau veniți din Occident după 1989, a funcționarilor cu salarii mari și programe de muncă de dimineață până seara din trusturile „multinaționale“.

Romanul este scris la persoana întâi din perspectiva unui asemenea angajat, Raul Bodea, de profesie jurist. Personajul se descrie pe sine cu o luciditate necruțătoare, dusă până la sarcasm: „Înainte de încorporare aveam obiceiuri reacționare, intram la filme, vizitam librării, citeam cărți. Reverii, plimbări, ambiguități sentimentale, toate îmi păstoreau sinele. Nu se mai poate, desigur. Acum sunt cu ochii pe cursul euro-leu-dolar, factura mi-e *alma mater*, oglinda în care-mi pot contempla munca.“

Protagonistul cărții este numai pe jumătate robotizat, dar alți „corporatiști“ (de exemplu, chiar șeful lui, Josh Sanders) s-au

dezumanizat complet și fac presiuni pentru a-i converti pe toți membrii comunității la o existență unidimensională.

Autorul folosește numeroasele mijloace pe care i le pune la dispoziție literatura pentru a ne oferi o imagine în trei dimensiuni a unui cimitir vertical în care sunt îngropați nu morți, ci oameni mortificați. Viziunea este tulburătoare și seamănă uneori cu un coșmar.

În roman există multe răsturnări de situații, se creează momente de *suspense*, își fac loc și povești de dragoste, se desfășoară anchete, se operează arestări. Realitatea alternează cu reveria, entuziasmul – cu descurajarea dusă până la paralizia voinței. Se poate vorbi însă de un triumf al omenescului, constând tocmai în faptul că personajul principal *își gândește viața*.

Demnă de remarcat este și limba română folosită de autor, „multinațională“, foarte diferită de limba română pe care o cunoaștem cu toții. Prin cartea sa, Freddy Gârbaci (ce combinație onomastică americano-românească, în consonanță cu sensul romanului!) lărgeste aria de observație acoperită de proza noastră de azi.

Alex. Ștefănescu

Fiului meu, Radu-Alexandru

Regulă: când vrei să te aperi de armele dușmanului, te închizi într-o fortăreață. Poți avea norocul să ți-l faci prizonier dacă el, crezându-se învingător, intră în cetate și, după odihnă și sărbătorire, nu mai găsește ieșirea.

Monolitul de sticlă din care trimit eu cuvântul n-a fost preluat din Scriptură. E fortăreața erectă, hrănită din fluxul banilor electronici, ispită recentă, obiect de adorație și închinare publică... Un alt Babel? Să adaptăm semnificațiile: în zilele noastre, clădirile de birouri simbolizează eficiența depresiv-mimetică a arhitecților capitalului anonim. Una dintre obsesiile predilecte ale lumii actuale este felierea optimă a spațiului. Netede, falice, suple, aceste clădiri întrețin iluzia ocupării aerului, sunt centre de exploatare a inteligenței supraetajate. Scopurile rămân obscure, neconvingător cuantificate, nu se țin conferințe de presă pe teme pompoase precum libertatea opțiunilor sau mijloacele de garantare a satisfacției.

Pot fi găsit acolo, totul e să fiți în zonă și să-mi dedicați câteva minute. Adresa? Glumiți. Luați liftul silențios și rapid de la parterul uneia dintre clădirile astea, oricare – în funcție de încărcare veți aștepta un minut sau două –, dați cu zarul ca să alegeți etajul, coborâți, mergeți zece sau douăzeci de metri în orice direcție – chestie de treizeci, maxim patruzeci de secunde –, nu contează palierul, bateți la una dintre ușile identice și veți da peste mine. Garantat. Pariati pe asta. Probabilistic, ar fi uriașa neșansă a vieții să mă ratați, ar însemna că bastionul afacerilor a fost „pedepsit de șaptezeci de ori câte șapte“, a fost redus de la zidire trufașă la nisip rafinat – încă nu e cazul.

Odată instalat softul de repartiție calendaristică aleatorie, pot afirma netulburat că povestea începe miercuri. Miercuri

după-amiază, într-un început de toamnă, când mi-am traversat deja viața pe jumătate. Sunt obosit și mă holbez la programul legislativ din laptop cu un singur gând: să scap din birou, să joc un bilet pe victoria lui Inter Milano și să caut sensuri într-un lichid alcoolic, în așteptarea rezultatului.

E miercuri și mă simt de parcă ar fi ultima mea miercuri. Mă doare undeva – pe bune! –, mi-e silă să fumez, sunt sub influența depresiei și urăsc civilizația asta bolnavă, muribundă, ca toți cei care nu-și permit s-o ignore. Orașele, birourile, oame-nii, multinaționalele, în orice entitate însuflețită sau construită se răsfrânge deriva unei viziuni sociale... Pare tot mai greu de proclamat că modelul *păstori-câini-turme* constituie esența rafinamentului în arhitectura comunității de ființe raționale. Sunt mii de ani de când rătăcim în bezna conflictului și inechității. „Nu vedem cum s-ar putea altfel!“, se sclifosesc orbii. Să rămânem deci primitivi, să depănăm la infinit povești de pe front. Ca asta de mai jos.

De cinci ani rulez prin lumea afacerilor, ca specialist în decriptarea actelor normative, și am senzația că evoluez în avangarda marii ofensive a dezumanizării. E o junglă în toată gama de exteriorizări ale coșmarului, una demnă de orice capitală a cărei colecție de locuitori numără milioane de exemplare în viață și tot atâția locatari de cavouri. Nostalgiiile sunt inutile. Ca să regreti, ți-ar trebui un repaus. Dar orice repaus îți amenință funcția socială. Te lași dus de valul vremii, ai de ales exact cât poate alege piesa de serie pe banda de fabricație. Emoțiile individuale n-au nicio semnificație.

Ceva îmi zgârie timpanul. Arunc o privire hăituită spre telefon și văd că mă solicită Sanders, un manager copt bine, spre putred, însă plin de importanță. Un australian născut în Adelaide, din părinți irlandezi emigrați între cele două războaie mondiale. Un hoinar plimbat de curenții tranzacțiilor financiare. Unul dintre cei mai influenți speculatori de pe meleagurile noastre, din ăla cu master în America, cu lovituri feerice pe Bursa din Londra, cu pedigree de candidat la Premiul de Aur, înrămat în birou sub formă de diplomă lucrată în filigran și prevăzută cu alarmă în infraroșu, pentru descurajarea uzurpatorilor. Plus premii de conducere corporativă și de filantropie, diplome de

onoare de la cinci Burse de Valori de pe trei continente, loc de veci în Topul scurt al bogaților, fiică instruită la Princeton și nevastă-trofeu rafinată în incubatoarele pentru miliardari, moderat ofilită și ținută sub ocupație într-un post de directoare de fundație umanitară.

Încerc să optez între a plonja spre banda de asfalt de sub fe-reastră, gest ultim ilustrativ, indiferent și iresponsabil, și a-mi scrifica prin tăiere conducte sanguine importante, în vederea unei opțiuni mistice consecutive etapei pământene a ființei ne-implinite. Țasta, generalul armatei decerebrate, nu sună niciodată doar ca să-ți testeze reacțiile.

— Da.

— Raul, ai cinci minute?

Așa mă cheamă, Raul Bodea. El îmi zice Raul, nu l-am auzit niciodată rostindu-mi numele de familie. Și nu dă „bună ziua“ decât în conjuncturi de constrângere morală maximă.

— Vă rog...

— Vii până la mine?

Întrebare inutilă. Toate zilele mele lucrătoare, cu toate ceasurile componente, sunt la dispoziția lui.

Și culmea e că mereu mă primește cu aerul că am venit să-ier o mărire de leafă. Arogant și distant. Îmi trimite vorbele ca pe gloanțe, uitându-se în crăci. El e vertebratul, eu – furnica. Poziții distincte pe lanțul trofic.

Îl găsesc vorbind la telefon, ca întotdeauna. Am impresia că e tot ce știe să facă. De data asta o lungește la infinit, răstindu-se la o biată făptură al cărei mod de a fi în lume nu i-a oferit lui satisfacție.

După ce termină, se uită la o imitație de Braque de pe peretele din stânga și știu deja că aștept degeaba să-mi facă semn spre unul dintre fotolii.

— Cum merge?

Maxima politețe posibilă pe scara noastră ierarhică.

Știe prea bine că mi-e silă, dar îi place să facă pe fraierul. Aș avea multe să-i arunc în față: nu mi-a dat nici mașină, nici loc de veci în cimitirul central al corporatiștilor, nici casă pentru etapa vitală. Cu toate astea, așteaptă de la mine soluții bănoase. Vrea să-i umplu buzunarele. De nevoile mele nici că-i pasă.

Dar nu-mi permit să cedez nervos. Nu-mi îngădui încă luxul de a cere drepturi. Cinci ani sunt nimic, mai ales când nu te poți lăuda nici cu ore suplimentare, nici cu succese de răsunet în dauna forțelor inamice. În esență, sunt tipul care obișnuiește să treacă peste nemulțumirile proprii, cu minimalizări șic. N-am altă șansă, sunt dispensabil.

Răspunsul meu e un mormăit neinteligibil. Așa merge. El își privește o unghie și pe urmă trece, brutal, la afaceri.

— Suntem în anchetă pentru o fraudă prin publicitate înșelătoare.

Se oprește să-mi aștepte reacția. N-am. Mă simt ca și cum mi-ar vorbi despre praful cosmic dintr-o galaxie pitică ultra-compactă.

Odată stins efectul scenic al anunțului, Sanders trece la detalii:

— Deținem o fabrică de mase plastice în Cluj-Napoca. Relativ mică, dar acum câțiva ani mergea în pierdere și acționarii ne-au cerut s-o rentabilizăm. Am pornit o campanie agresivă în media: am anunțat extindere, re tehnologizare, recrutare de personal... Am pretins că suntem decizi să achiziționăm drepturi pentru producerea unor jucării de succes din animații Pixar. Într-o jumătate de an, cursul acțiunilor s-a triplat.

— Nu văd problema.

— Într-un an am vândut cam 35% din acțiunile companiei, la un preț mult peste valoarea reală. Problema e că am atras investitorii să cumpere acțiuni, dar n-am cumpărat cine știe ce utilaje și nici n-am produs jucării cu personaje Pixar.

— Au apărut reclamații?

— Evident... Am informații că un expert angajat de procurori a estimat prejudiciul la două milioane de euro.

— Pe cine anchetează?

— Campania media a fost decisă în consiliul de administrație. Ancheta e pe administratori.

— Nu există nicio dovadă că s-a încercat cumpărarea drepturilor de fabricare a jucăriilor?

— Au o corespondență de negociere. Destul de vagă...

— Dacă susține buna-credință, e utilă.

— Studiezi problema?

— Sigur. Am nevoie de documente.

— Vorbește cu Mona, să te pună în legătură cu directorul de la Tesaplast. Îți dă el tot.

— Atunci...

Dau să mă ridic.

Sanders mă oprește, cu un gest de agent rutier, în timp ce ia o gură de ceva misterios, dintr-o cană albastră.

— Mai e o chestie. Una de mai mică importanță, dar mai personală, cu implicații neplăcute... Am speculat niște acțiuni Sigma, cu un profit bunicele.

— Sigma?

— Mda.

— Îi știi, mă judec cu ei. Avem proces pentru anularea aportului de capital din primăvară.

— Sincer, vezi ceva șanse?

— Mai mult teoretice.

— Acționarilor nu le convine că au pierdut influența în Sigma...

— N-a depins de noi, știți doar.

Sanders zâmbește amar, își scoate ochelarii și îi așază, lent, pe coperta unui cărțoi din fața lui. Știu la ce se gândește: că i s-a încredințat comanda unei legiuni staționate în ținuturi barbare, cu ierni aspre... Trebuie să stoarcă bani din forța de muncă a unui popor cu moravuri inexplicabile. Nu mai e nici el la vârsta optimismului neînduplecat, poate că sensurile nu i se mai arată în conturi, poate cad bariere psihice sub forța de presiune a repulsiiei. Poate trăiește și vreo furie conjugală, poate se întrebă cine e tânărul care-i regulează nevasta... N-aș vrea să facem schimb de viață, nu cred că e plăcut să fi trăit gloria fiarei nebiruite și să te trezești că a venit ziua să simți cum ți se taie genunchii, la cînșpe mii de kilometri de casă. Bani plimbați prin conturi sunt ca praful mișcat de curenții de aer, te definesc scurt și ridicol, până se retrage suflul și atmosfera își recucerește claritatea.

Soneria unuia dintre telefoane îl face să tresară. Ridică receptorul, ascultă, latră un ordin și închide. Ne regăsim din priviri și se întoarce la bani și la suferințele pe care strângerea lor le reclamă:

— Problema asta nouă e legată tot de Sigma: ne-am gândit să-i bulversăm un pic, ca avertisment, după ce ne-au tras-o

cu noul aport de capital... Am cumpărat acțiuni Sigma prin mai multe tranzacții succesive pe bursă, mizând pe ideea că investitorii vor fi atrași de mișcare și va crește cursul. Vânzătorii erau oameni de-ai noștri...

Pausa poate însemna orice, inclusiv că așteaptă să expun o formă admirație față de abilitățile lui de iluzionist al finanței.

— A funcționat? întreb.

— Eu nu dau greș pe burse... Bine, nu ne-am limitat la cumpărările alea de la oamenii noștri, am cumpărat și de la străini, prețul era mic. Imediat după aia, am anunțat public că vom anula această creștere de capital făcută de formă și cu aport de bunuri inutile și că TESA va avea un aport financiar semnificativ în Sigma, pentru recapitalizare și pentru crearea a cinci sute de locuri de muncă.

— Adică ați spus că... vom câștiga procesul? Procesul meu?!

— Procesul companiei, nu al tău.

— Dar n-avem cum să fim siguri că...

— Ți-am zis, trebuia să-i bulversăm p-ăștia care s-au făcut stăpâni în Sigma... Și, apropo de proces, în piață nu s-a aflat de la bun început că Sigma e dată în judecată, ci cu întârziere de câteva săptămâni... Am cumpărat jos, cum ți-am spus. După ce am crescut cursul prin tranzacții între noi și am făcut publice aiurelile alea cu recapitalizarea și crearea de locuri de muncă, am vândut în profit. Te-ai prins? E simplu, nu trebuie decât să te pricepi ceva mai bine decât alții. Știi că din chestii de-astea se fac averi în piață, așa merge treaba...

— Mai mult presupun, nu sunt implicat în tranzacții.

Își flutură mâna a nerăbdare.

— În fine, ideea e alta... Acum sunt acuzat de nereguli, manipulare, nerozii de-ale ălor care ies în pierdere.

— Înțeleg.

— Și ce zici de asta?

— Trebuie să studiez problema. Pare complicat, la prima vedere... Cine vă acuză?

— Am mulți dușmani.

Zâmbesc discret.

— Ați primit amendă?

— Deocamdată sunt chemat la audieri, vor să dau explicații. Despre ce vorbește omul ăsta? N-are pic de respect pentru terminologia riguroasă.

— Cine vă cheamă?

— Aia, Agenția de Control Guvernamental. Statul, buldogii...

Asta nu sună plăcut. Chiar și Josh Sanders simte nevoia de a-și feri turul pantalonilor...

Nu mai găsesc nimic de zis. Mă uit și eu la Braque și, fără a fi capabil să înțeleg ce-a vrut să exprime artistul, aștept ca Old Josh să-mi spună în ce mod vrea să-i fiu de folos.

Simt că, în mod excepțional, se uită la mine.

— Îmi dai azi o opinie?

— Încerc... Mai am în lucru vreo cinci proiecte.

— Ți-a mai urgent. Găsește-mi o interpretare favorabilă.

— Dacă există...

— Trebuie!

— Legea nu e tot timpul interpretabilă.

— Ascultă: când e vorba de bani, nu vreau să aud de lege. Interpretează-o, evită-o, nu mă interesează.

Îmi imaginez un șarpe-coral scurgându-se nevăzut din desișul plantei decorative, atras de luciul pantofilor manageriali. Înaintând cu șerpuii grațioase și dispărând pe cracul pantalonilor. Singurul capabil să-i mute lui Sanders gândul de la bani...

— Agenția vă e ostilă? întreb, de formă.

— Încă nu știu. Am întins antenele... Dar îmi trebuie argumente solide. Vreau să fim convingători, n-avem nevoie de scandaluri.

Inutil să discuți în contradictoriu cu omul ăsta. E vizibil psihopat, ca toți liderii din corporații.

Își trece o mână prin părul rărit și mă fixează:

— Dacă vor sesiza Parchetul, gluma se îngroașă. Trebuie să-i conving, nu doar să evit amenda.

E clar, se teme. Cred că a comis-o pe bune.

— Doriți argumente imbatabile că n-ați obținut profit manipulând cursul...

— Asta-i ideea! zice trimițându-și arătătorul în direcția mea. Să rămânem și cu banii, și cu onoarea.